

GRID

Intern faglig debat på Kunstakademiets Arkitektskole, Afd 6

Einig zu sein ist göttlich und gut; woher ist die Sucht denn
Unter den Menschen, daß nur Eines und Einer nur sei?
HÖLDERLIN

N° 54 maj 2002

BYEN UDEN EGENSKABER

Rem Koolhaas

**Oversættelse fra: Rem Koolhaas: "The generic city" i Koolhaas/Mau : S,M,L,XL og Rem Koolhaas: Die Stadt ohne Eigenschaft i Arch+ 132.
af Morten Daugaard og Hans Mammen, september 1996.**

1. Indledning 1. 1 Er den moderne by som den moderne lufthavn - "ens over det hele"? Er det muligt at teoretisere over dette sammenfald? Og i bekræftende fald - hvad fører denne udvikling i sidste instans frem til? Konvergens fører naturnødvendigt til identitetstab. Et forhold der sædvanligvis anskues som et tab. Men i forhold til den skala, hvori det finder sted, må det betyde noget. Hvad er ulemperne ved identitet? og modsat, hvad er fordelene ved det tomme/ubeskrevne? Hvad hvis denne tilsyneladende tilfældige - og sædvanligvis beklagede - homogenisering var en intentionel proces, en bevidst bevægelse bort fra forskelle mod ligheder? Hvad hvis vi er vidne til en global befrielsesbevægelse: "Ned med alt karakteristisk!" Hvad er der tilbage, når enhver form for identitet er skrælet af? Det fælles /det uden særlige egenskaber? **1. 2** I den udstrækning at identitet bestemmes ud fra den fysiske substans, fra det historiske, fra konteksten, fra det virkelige, kan vi på en eller anden måde ikke forestille os, at noget moderne - lavet af os - bidrager til det. Men det faktum, at menneskehedens vækst er eksponentiel, medfører at fortiden på et tidspunkt vil blive "for lille" til at kunne bebos og deles af alle levende. Vi udmatter selv vores fortid. I den udstrækning at en væsentlig del af historien materialiserer sig i arkitektur, vil den allerede eksisterende menneskemasse uundgåeligt sprænge og tømme gamle rammer. Hvis man opfatter identitet som denne form for 'deling af fortiden' er der tale om en forældet, uholdbar forestilling: Forudsætter man en stabil model for kontinuert befolkningsudvikling - er der ikke alene forholdsmæssigt mindre og mindre at dele, men historien indeholder derudover en yderst kedelig 'halveringstid' - efterhånden som den misbruges mere og mere taber den i relevans - op til et punkt, hvor dens ynkelige almisser nærmest bliver en prøvelse. Denne udtydning forværres af den konstant voksende strøm af turister, som en lavine, der i deres uophørlige jagt på det 'karakteristiske' kværner enhver overlevende identitet til meningsløst støv. **1. 3** Identitet er ligesom en musefælde, hvor flere og flere mus skal deles om den samme lille originale lokkemad; og det så viser sig fælden har været tom i årevis. Jo stærkere identiteten er, jo mere indsnævrer den, jo mere modsætter den sig udvidelser, fortolkninger, fornyelser, modsigelser. I sin ubevægelighed og énsidige fastlæggelse er identiteten ligesom et fyrtårn, det kan kun skifte position eller signalmønster på bekostning af en destabilisering af navigationen. (Paris kan kun blive endnu mere 'parisisk' - den er allerede på vej mod et Hyperparis, en højglanspoleret karikatur. Der er undtagelser: London - dens eneste identitet er en mangel på klar identitet - den bliver ovenikøbet stadig mindre London og derfor stadig mere åben og dynamisk.) **1. 4** Identitet centraliserer; den holder fast på en sjæl, et midtpunkt. Det tragiske ved identiteten kan opfattes i simple geometriske termer. Efterhånden som indflydelsessfæren ekspanderer, bliver de flader, der karakteriseres af

centrum større og større, hvorved ikke blot kraften fra centrum, men også kernens autoritet bliver uhjælpeligt svagere; uundgåeligt forøges afstanden mellem centrum og omkreds, så bristepunktet nærmer sig. I dette perspektiv er den relativt nye, men for sene opdagelse af periferien som en potentiel værdifuld zone - som en slags præ-historisk sfære der også fortjener arkitektonisk opmærksomhed - kun en forklædt insisteren på og afhængighed af et centrum: uden centrum, ingen periferi; det tillokkende hos den ene antages at kompensere for tomheden hos den anden. Konceptuelt lad i stikken, bliver betingelserne for periferien nærmest gjort værre af, at moderen stadig er i live og stjæler al opmærksomhed ved bl.a. at gøre opmærksom på afkommets utilstrækkeligheder. De sidste suk, der udgår fra det afkræftede centrum, er med til at forhindre, at periferien begribes som kritisk masse. Ikke alene er centrum pr. definition for lille til at opfylde dets tiltænkte opgaver, det er heller ikke længere det rigtige centrum, men et hult blændværk tæt på implosion; og dog nægter dets illusoriske tilstedeværelse resten af byen dens legitimitet. (Manhattan gør nærmest grin med dem der har brug for infrastrukturel støtte til til at komme ind i byen og kalder dem 'bro- og tunnelfolkene' samtidig med at man lader dem betale for ulemperne). Den stædige fastholdelse af det koncentriske princip som en fiks idé gør os alle til bro- og tunnelfolk, andenklassens borgere i vores egen civilisation, gjort retsløse af et dumt tilfældigt sammentræf i vores kollektive eksil fra centrum. **1. 5** Indenfor rammerne af vores koncentriske form for programmering (forfatteren tilbragte en del af sin ungdom i Amsterdam, byen med den ultimative centralitet) er fastholdelsen af centrum som kerne for værdi og mening, som kilde til al betydning dobbelt destruktiv - ikke alene gør den den stadigt forøgede mængde af afhængigheder til en næsten ubærlig belastning, den betyder også at centrum konstant må holdes ved lige, hvilket betyder at det hele tiden må 'moderniseres': Som det 'vigtigste sted' må det paradoksalt nok på samme tid være det ældste og det nyeste, det mest faste og det mest dynamiske; det undergår den mest intense og konstante tilpasning, som så underlægges kompromiser og kompliceres af det faktum, at det må være ikke-erkendt transformation, usynlig for det blotte øje. (Byen Zürich har fundet den mest radikale og dyre løsning og besluttet sig for en slags omvendt arkæologi: lag efter lag af nye højmoderne indretninger - indkøbscentre, parkeringshuse, banker med bokshvælvninger, laboratorier - konstrueres nedenunder centrum. Centret ekspanderer ikke længere udad eller opad, men indad mod selve jordens centrum.) Fra podningen af mere eller mindre diskrete trafikårer, omfartsveje, undergrundstunneller, over konstruktionen af stadig flere tilfældige 'tangenter', til rutineforvandling af boligområder til kontorer, varehuse og lagerbygninger til gallerier, forladte kirker til natklubber, fra massebankerøtter og efterfølgende genåbninger af specialforretninger i stadig dyrere forretningskvarterer til formålsløse forvandlinger af 'nytterum' til offentligt rum, fodgængerisering, skabelsen af nye parker, beplantning, udstilling, en systematisk restaurering af historisk middelalderlighed: al autencitet bliver nådesløst evakueret. **1. 6** Byen uden egenskaber er den by, der er befriet fra centrumets kvælertag, fra identitetens spændetrøje. Byen uden egenskaber bryder med denne destruktive uafhængighedscyklus: den er intet andet end en genspejling af nuværende behov og evner. Den er byen uden historie. Den giver plads nok til alle. Den er ukompliceret. Den kræver ingen vedligeholdelse. Hvis den bliver for lille ekspanderer den bare. Hvis den bliver for gammel, så fungerer den selvdestruktivt og fornyer sig. Den er lige spændende - eller uspændende - alle steder. Den er 'overfladisk' som et Hollywood filmstudie og kan hver mandag morgen producere en ny identitet. **2. Statistisk 2. 1** Byen uden egenskaber er vokset dramatisk i de sidste par tiår. Det er ikke kun dens størrelse, der forøget, dens antal er også. I de tidlige 70'ere var den beboet af gennemsnitligt 2,5 mill. indb. (og +/- 500.000 uofficielle); nu tikker den ind omkring 15 millioner-mærket. **2. 2** Begyndte byen uden egenskaber sin eksistens i Amerika? Er den egentlig så dybt uoriginal, at den kun kan importeres? I hvert fald eksisterer byen uden egenskaber nu også i Asien, Europa, Australien, Afrika. Den definitive bevægelse bort fra landet, væk fra landbrugsdyrkingen til byen er ikke en bevægelse til byen, som vi kendte den: det er en bevægelse til byen uden egenskaber, en by der er så ekspansiv, at den er taget på landet. **2.3** Nogle kontinenter, som Asien, stræber efter den egenskabsløse by; andre skammer sig over den. Fordi den går mod det tropiske - den optræder ofte omkring ækvator - er en stor del af egenskabsløse byer asiatiske - tilsyneladende en modsigelse i sig selv. Det mere end velkendte beboet af det helt uudgrundelige. En dag bliver den egenskabsløse by, dette udrangerede produkt af den europæiske civilisation, sikkert exotisk igen gennem de nye begreber, som den alene fører med sig. **2. 4** Sommetider bliver en gammel enestående by, som f.eks. Barcelona, til en by uden egenskaber fordi den oversimplificerer sin identitet. Den bliver gennemsigtig som et logo. Det modsatte sker aldrig... i det mindste indtil videre. **3. Almindeligt. 3. 1** Byen uden egenskaber er det der bliver til overs, når store dele af det urbane liv er krydset over i cyberspace. Det er et sted med svage og overdrevne fornemmelser, hvor følelsesudbrud er sjældne; tavst og hemmelighedsfuldt som et stort rum oplyst af én sengelampe. Sammenlignet med den klassiske by er den egenskabsløse by rolig, sædvanligvis oplevet fra en stillesiddende position. I stedet for koncentration - konstant nærvær - er de individuelle 'øjeblikke' i den egenskabsløse by spredt bredt ud for at skabe en slags

trancetilstand; næsten umærkelige æstetiske oplevelser: Farvespillene i en kontorbygning fluorescerende lys lige før solnedgang. Som ved japansk mad kan fornemmelserne rekonstrueres og intensiveres i tanken eller simpelthen ignoreres. (Man har et valg). Dette overalt gennemtrængende fravær af utålmodighed og insisteren fungerer som 'hård narkotika', det fremtvinger en hallucination af det normale. **3.2** I en drastisk omvendning af det, der formodentlig er den traditionelle bys mest karakteristiske 'egenskab' - "forjagethed og stress" - er det dominerende indtryk af den egenskabsløse by en spøgelsesagtig ro: jo roligere den er, jo nærmere kommer den idealtilstanden. Byen uden egenskaber bekymrer sig om det 'onde' som vi tilskrev den traditionelle by, før vi begyndte at elske den betingelsesløst. Den egenskabsløse bys upåvirkelige ro opnås gennem evakueringen af den offentlige sfære som evakueringen ved en brandøvelse. Den urbane flade tilpasser sig nu kun den nødvendige bevægelse, i første omgang bilen; motorveje er en overlegen version af boulevarder og pladser og de bruger stadig mere plads; deres design, der tilsyneladende er rettet mod den gnidningsløse trafikafvikling, er i virkeligheden overraskende sanselig som et nyttigt påskud, der trænger ind i det glatte rums domæne. Det nye vedrørende dette bevægelige offentlige rum består i at man ikke kan måle dets dimensioner. Den samme (f.eks. 50 km-strækning byder på et utal af helt forskellige erfaringer: den kan vare 5 min.(!) eller 40; man kan være næsten alene eller dele den med hele befolkningen; den kan byde på på den totale fornøjelse af ren uforfalsket fart - her kan indtrykket af den egenskabsløse by næsten blive intensiv eller i det mindste føles tæt - eller stilstandens næsten klaustrofobiske øjeblikke - hvor flygtigheden eller mangelen på substans ved byen uden egenskaber bliver mest mærkbar. **3.3** Byen uden egenskaber er fraktal, en endeløs gentagelse af det samme simple strukturelle modul; det er muligt at rekonstruere den fra dens mindste enhed, en desk-top computer, måske bare en diskette. **3.4** Golfbaner er alt hvad der er tilbage af noget anderledes. **3.5** Byen uden egenskaber har nemme telefonnumre, ikke de genstridige 10-cifrede, 'panden-mod-en-mur' - numre, som er kendetegnende for den traditionelle by, men glattere versioner, hvor de midterste numre f.eks. er identiske. **3.6** Dens hovedattraktion er dens anomi (normløshed). **4. Lufthavn** **4.1** Lufthavne, som engang var manifestationer af den højeste grad af neutralitet hører til de mest enestående og karakteristiske elementer i den egenskabsløse by og bliver dens mest markante forskelskriterium. Og det må de også være fordi de bliver det eneste gennemsnitspersonen erfarer fra en bestemt by. Som en overdådig parfumedemonstration, sørger store vægfotos, vegetation og lokale kostumer for at give den første - og ofte den sidste - koncentrerede konfrontation med den lokale identitet. Langt væk, komfortabelt, exotisk, polar, regional, østlig, rustik, ny, sågar "uopdaget": det er det følesregister, der påkaldes. Således begrebsmæssigt ladet bliver lufthavne til symbolske tegn indprentet i det globale kollektivt ubevidste gennem den hæmningsløse omsiggribende af alle mulige attraktioner, der ikke har en pind med luftfart at gøre - tax-free shopping, spektakulære rumlige kvaliteter, frekvensen og pålideligheden af deres forbindelser til andre lufthavne. Ifølge dens ikonografi / performance er lufthavnen et koncentrat af både det hyper-lokale og det hyper-globale - hyper-global på den måde at man kan få varer der, som man ikke engang kan få i byen, hyper-lokal på den måde at man der kan få varer, som man ikke kan få noget som helst andet sted. **4.2** Lufthavnens form tenderer mod stadig større autonomi: undertiden er de også praktisk fuldstændig uden relation til en specifik egenskabsløs by. Efterhånden som de bliver større og større, udstyret med stadig flere faciliteter uden nogen forbindelse til rejse overhovedet, er de på vej til at erstatte byen. Transit-tilstanden er ved at blive universel. Tilsammen har lufthavnene en millionbefolkning plus den største daglige arbejdsstyrke. I fuldkommenheden af deres faciliteter, er de som kvarterer i byen uden egenskaber, somme tider er de endda grunden til at byen er der (dens centrum?), med den ekstraattraktion at være et lukket system, hvorfra der ikke er nogen flugtmulighed undtagen til en anden lufthavn. **4.3** Fødselsdagen / alderen af den egenskabsløse by kan rekonstrueres ud fra en omhyggelig aflæsning af geometrien i dens lufthavn. En hexagonal plan (i særlige tilfælde 5- eller 7-kantede): 60'erne. Retvinklede planer og snit: 70'erne. Collage City: 80'erne. Et enkelt let kurvet snit, uendelig udstrakt i en lineær plan: sandsynligvis 90'erne (Hvor strukturen forgrener sig ud som et egetræ: Tyskland). **4.4** Lufthavne foreligger i to størrelser: for stor eller for lille. Alligevel har deres størrelse ingen indflydelse på hvad de yder. Dette tyder på, at det mest interessante aspekt ved enhver form for infrastruktur er deres grundlæggende elasticitet. Beregnet ud fra det eksakt optalte - passagerer pr. år - bliver lufthavnene invaderet af utallige og overlever udstrakt mod den fuldstændige ubestemthed. **5. Befolkning** **5.1** Byen uden egenskaber er i allerhøjeste grad multiracial, i gennemsnit 8% sorte, 12% hvide, 27% af spansk afstamning, 37% kinesisk/asiatisk afstamning, 6% ubestemt, 10% andet. Ikke bare multiracial, men også multikulturel; derfor kommer det ikke som nogen overraskelse at se templer mellem boligblokkene, drager på de store boulevarder, Buddhaer i det centrale finansdistrikt. **5.2** Den egenskabsløse by bliver hele tiden grundlagt af folk i bevægelse, parat til at bevæge sig videre. Dette forklarer det substansløse i dens grundlæggelse. Som de flager der pludselig dannes i en klar væske, når to kemikalier blandes i, for til sidst at lægge sig i en uformelig bunke på bunden, sammenstødet mellem eller sammenstrømningen af to

migrationsbevægelser - f.eks. cubanske immigranter, der bevæger sig nordpå og jødiske pensionister, der bevæger sig sydpå; begge på vej et helt andet sted hen, etablerer et fælles bosted ud af det blå. En egenskabsløs by er født. **6. Urbanisme**

6. 1 Den store originalitet i byen uden egenskaber består i at forlade det, der ikke virker - alt hvad der har overlevet sin brug - at nedbryde idealismens asfaltlag med realismens lufthammer, og acceptere hvad der kommer til at vokse frem i dens sted. På den måde bliver byen uden egenskaber hjemsted for både det oprindelige og det futuristiske - faktisk kun disse to. Byen uden egenskaber er det der bliver tilbage af det, der plejede at være en by. Byen uden egenskaber er efter-byen, der opstår på ex-byens grund. **6. 2** Byen uden egenskaber holdes ikke længere sammen af en fordringsfuld offentlig sfære - der er i tiltagende omfang forringes i en overraskende lang proces, hvor Forum Romanum forholder sig til den græske agora som det moderne indkøbscentrum forholder sig til den klassiske forretningsgade, men af det ubenyttede, det der er til overs. I modernisternes oprindelige model var det tiloversblevne som regel grønne flader, hvis overvågede pænhed stod som en moralsk bekræftigelse på gode intentioner og dermed afskrækkede fra selskabelighed eller praktisk udnyttelse. Da civilisationsskallen i den egenskabsløse by er så tynd og fordi den typisk er beliggende i troperne, bliver alt det vegetative forvandlet til en paradisisk rest, som bliver den primære identitetsbærer: en hybrid mellem politik og landskab. Samtidig med at den bliver tilflugtssted for de illegale, det ukontrollerede, ovenikøbet genstand for endeløse manipulationer, repræsenterer den triumfen for det manicurerede og det oprindelige. Den egenskabsløse bys amoralske yppighed kompenserer for dens fattigdom på andre felter. Da den i allerhøjeste grad er uorganisk, bliver det organiske grundlaget for den kraftigste myte i byen uden egenskaber. **6. 3** Gaden er død - en opdagelse der tidsmæssigt er faldet sammen med de hektiske forsøg på dens genoplivning. 'Kunst i det offentlige rum' er der over det hele. Som om to døde bragt sammen ville betyde liv. Fodgængeriseringen - som havde til formål at bevare - bliver snarere kanaler for den strøm af folk der er dømt til at ødelægge den tilbudte genstand med deres fødder. **6. 4** Den egenskabsløse by er på sin vej fra horisontalitet til vertikalitet. Skyskraberen ser ud som om den vil blive den sidste definitive typologi. Den har slugt alt andet. Den eksisterer overalt: På en rismark, eller i midten af byen - det gør ingen forskel mere. Tårnene står ikke længere sammen, men så rumligt uordnede, at de ikke længere kan interagere. Isoleret tæthed er idealet. **6. 5** Boligbyggeri er ikke længere noget problem. : Det er enten løst eller fuldstændig overladt til tilfældighedernes spil; i det første tilfælde er boligen legal, i det andet tilfælde er den "illegal"; i det første tilfælde handler det om højhuse, eller blokke (oftest 15 meter dybe), i det andet tilfælde (som den fuldstændige komplementaritet) en skal af interimistiske barakker. Den ene løsning konsumerer himlen, den anden jorden. Det er mærkeligt, at dem med de færreste penge bebor den dyreste vare - jorden; dem der betaler, det der er gratis - luften. I begge tilfælde ser boligbyggeriet overraskende nok ud til at fungere: Ikke alene fordobles befolkningstallet pr. år gennem snart mange år, men med det løsnede greb fra de forskellige religioner, halveres det gennemsnitlige antal beboere - via skilsmisse og andre familieadskillende fænomener. Samtidig med at indbyggerantallet i den egenskabsløse by går op, går befolkningstætheden konstant nedad. **6. 6** Enhver by uden egenskaber opstår ud fra en tabula rasa situation; der hvor der ikke var noget, er den nu; der hvor der var noget, har den erstattet det, der var. Sådan må det også være, for ellers var den historisk. **6. 7** Bylandskabet i den egenskabsløse by er i reglen en blanding af alt for ordnede enkeltdele - der alt sammen stammer fra dens tidlige faser, hvor 'magten' endnu ikke var udvandet - og friere naturgroede arrangementer imellem de sammenhængende bebyggelser. **6. 8** Den egenskabsløse by er multiple-choice princippet apoteose: kryds i alle firkanter, en antologi af samtlige muligheder. Sædvanligvis er byen uden egenskaber "planlagt", ikke i den sædvanlige forstand af en eller anden byråtsk organisation, der kontrollerer dens udvikling, men ligesom hvis forskellige ekkoer, sporer, troper, metaforer og frø faldt på jorden, så tilfældigt som i naturen, og fik fat - idet de udnyttede terrænets naturlige fertilitet - og nu danner et hele: en tilfældig bunke arveanlæg, der engang imellem producerer forbløffende resultater. **6. 9** Byens skrift er undertiden udechiferbar, mangelfuld, men det betyder ikke, at der ikke findes skrivning; måske har vi bare udviklet en ny form for analfabetisme, en ny form for blindhed. En omhyggelig undersøgelse åbenbarer de temaer, partikler og strenge, der kan isoleres fra denne Wagnerianske ur-supes tilsyneladende mørke: noter efterladt på en tavle af et geni, der var på besøg for 50 år siden, stencilerede FN-rapporter, der går i opløsning i deres Manhattan glas-silo, opdagelser af tidligere koloniale tænkere med et vågent øje for klimaet, uforudsigelige tilbageslag fra arkitekt- og designstudier, der forsøger at vinde styrke som en global rengøringsproces. **6. 10** Den bedste definition af æstetikken i byen uden egenskaber er 'fri stil'. Hvordan kan man beskrive det? Man forestiller sig et åbent rum, en rydning i en skov, en nivelleret by. Der er tre elementer: veje, bygninger og natur; de hængersammen i fleksible relationer, tilsyneladende uden mening, i imponerende organisatorisk mangfoldighed. Hvilken som helst af de tre elementer kan dominere: sommetider forsvinder "vejen" og når man genfinder den, snor den sig i en fuldstændig uforståelig omvej; mange gange ser man ingen bygninger, kun natur; pludseligt er

man, uforudsigeligt, kun omringet af bygninger. På enkelte foruroligende steder mangler alle tre elementer på én gang. På disse 'grunde' (hvad er egentlig det modatte af en grund, de er ligesom huller boret ind igennem vores begreb om by) dukker 'offentlig kunst' frem som Loch Ness-uhvret, lige dele figurativt og abstrakt, som regel selvrensende. **6. 11** Mens karakteriske byer stadig seriøst diskuterer arkitekternes fejltagelser - f.eks. deres forslag om at skabe hævede fodgængerzoner med forgreninger, der forbinder de enkelte blokke med hinanden som en afhjælpning af trafikmylderet i bymidten - så nyder den egenskabsløse by simpelthen godt af deres opfindelser: dæk, broer tunneller, motorveje - en sand eksplosion af forbindelsesmuligheder - der ofte er dækket af bregner og blomster (som gjaldt det om at kompensere for arvesynden) så der skabes et sandt plantemylder, kraftigere end i en science-fiction film fra 50'erne. **6. 12** Vejene er kun for biler. Folk (fodgængere) bliver (som i en forlystelsespark) sendt ud på særlige ture, på 'promenader der løfter dem op fra jorden, og derefter udsætter dem for et helt katalog af overdrevne betingelser - vind, hede, stilhed, kulde, inde, ude, røg, damp - i en rækkefølge, der er en grotesk karikatur af livet i den historiske by. **6. 13** Der er horisontalitet i byen uden egenskaber, men den er på vej ud. Den består enten af historie, der endnu ikke er slettet, eller af Tudoragtige enklaver, der gentager sig rundt om centrum som nyprægede emblemer på bevaring og konservering. **6. 14** Ironisk nok, eftersom den selv er ny, er den egenskabsløse by omkranset af en konstellation af nye byer: New Towns er som årringe. På en eller anden måde bliver de gamle meget hurtigt, på samme måde som et fem-årigt barn kan udvikle rynker og slidgigt ved den sygdom, der kaldes progeria. **6. 15** Byen uden egenskaber repræsenterer planlægningens endelige død. Hvorfor? ikke fordi den ikke er planlagt - faktisk så lader komplementære mængder af bykraterer og develop'ere helt ufattelige strømme af energi og penge flyde ned til dens færdiggørelse; for de samme penge kunne man dække dens åbne områder med diamanter, og brolægge dens mudderfelter med ædelstene.... Men dens farligste og mest ophidsende opdagelse er, at planlægning ikke gør nogen forskel overhovedet. Bygninger kan placeres godt (et tårn nær ved en metrostation) eller dårligt (hele centre langt væk fra enhver form for vej). De blomstrer op /forsvinder uforudsigeligt. Alle former for netværk bliver overbelastet, gamle, rådner, bliver forældede; befolkninger fordobles, tredobles, firedobles, for så pludselig at forsvinde. Byens overflade eksploderer, økonomien accelererer, går langsommere, bryder sammen, kollapser. Som urtidsmødre, der stadig mader deres titaniske embryoer, er hele byer bygget på koloniale infrastrukturer, hvor undertrykkerne tog tegningerne med sig hjem. Ingen ved hvor, hvordan, siden hvornår kloakkerne løber, den nøjagtige lokalisering af telefonlinjer, hvad der var grunden til centrumets placering lige dér, hvor de monumentale akser ender. Alt hvad det beviser er, at der er uendelige skjulte ressourcer, et kolosalt ekstra spillerum, en kontinuert organisk tilpasningsproces for målestok og adfærd; som hos et yderst vagtsomt dyr ændrer forventningerne sig instinktivt. I denne multiple-choice princippets apoteose bliver det aldrig mere muligt at rekonstruere årsag og virkning. Tingene fungerer - og det er nok. **6. 16** Den egenskabsløse bys forkærlighed for troperne betyder automatisk, at enhver nok så svag fortolkning af byen som befæstning eller citadel må tilbagevises; den er åben og indbydende som en mangroveskov. **7. Politik 7. 1.** Byen uden egenskaber plejer relationerne (sometider på afstand) til et mer eller mindre autoritært regime- det være lokalt eller nationalt. Gode, gamle venner af "lederen" - hvem det så end måtte være - beslutter i reglen at udvikle en bid af downtown eller af periferien eller sågar at starte en ny by i midten af "nowhere" og trykker dermed på aftrækkeren til det boom, der planter byen på landkortet. **7. 2.** Meget ofte har regimet udviklet en forbløffende grad af usynlighed således at byen uden egenskaber, alene i kraft af sin tolerance, kommer til at virke immun overfor det diktatoriske. **8. Sociologi 8. 1.** Det er egentlig overraskende at den egenskabsløse bys triumftog ikke er faldet sammen med sociologiens, en disciplin hvis arbejdsområde byen uden egenskaber har udvidet i en helt usandsynlig grad. Byen uden egenskaber er levende sociologi. Enhver by uden egenskaber er en Petri-skål - eller en grænseløst tålmodig vægtavle, hvor der praktisk talt kan føres bevis for enhver hypotese, ligesom den kan viskes ud, for derefter i al evighed at forsvinde fra forfatterens eller hans auditoriums bevidsthed. **8. 2.** Der foregår en uoverskuelig, eksplosionsagtig formering af samfund - en sociologisk zappen - som umuliggør en enkelt monokausal tolkning. Byen uden egenskaber løsner enhver struktur som før i tiden fik nogetsomhelst til at hænge sammen. **8. 3.** Samtidig med at byen uden egenskaber er uendeligt tålmodig er den også aldeles modstandsdygtig overfor spekulation. Dette beviser at sociologien er det formodentlig slettest tænkelige system til at fatte en sociologi under tilblivelse. Den bortargumenterer enhver kritik. Den bidrager med enorme mængder bevismateriale for og - i endnu mere imponerende mængder - imod enhver hypotese. I tilfælde A fører et højhus til selvmord, i tilfælde B til evig lykke og velsignelse. I tilfælde C ses højhuset som det første trin mod menneskelig frigørelse (antagelig under en eller anden form for usynlig "tvang"), i tilfælde D anses højhuset ganske enkelt for at være passé. Hvor højhusene i K opføres i et utroligt antal bliver de bortsprængt i L. Kreativitet er uforklarlig høj i E og fraværende i F. G er en sammenhængende etnisk mosaik, H bestandigt i separatismens vold om ikke på randen af borgerkrig. Model Y har ingen fremtid fordi den griber ind i

familiestrukturerne, mens Z af samme årsag blomstrer (et ord som akademikere aldrig ville bruge om aktiviteter i byen uden egenskaber). Religionen eroderer i V, overlever i W, forvandles i X. **8. 4.** Mærkeligt nok har ingen tænkt på, at sammenlagt underbygger tolkningernes endeløse modsigelser den egenskabsløse bys rigdom. Det er den eneste hypotese der kan afvises på forhånd. **9. Bydele 9. 1.** Der findes altid en bydel som hedder øjentjener, hvor et minimum af fortiden konserveres. Som regel kører der gamle sporvogne eller dobbeltdækkerbusser, der bimler med ildevarslende ringeklokker - civiliserede udgaver af den flyvende hollænders spøgelsesskib. Telefonboksene er enten røde eller importeret fra London eller er kronet af små kinesiske tage. Bydelen øjentjener - også kaldet Bagklogskab, eller Havnekvarteret, For Sent, 42nd Street eller simpelthen Landsbyen eller endog Underground - er et nøje udtænkt mytisk forehavende: den fejrer det forgangne som man kun kan begejstres over det man nys har fattet. Den er en maskine. **9. 2.** Byen uden egenskaber havde - før i tiden - en fortid. I dens stræben efter betydning forsvandt store dele af den ubemærket, og i første omgang uden beklagelse. Det forgangne var åbenbart overraskende uhygiejnisk, ja sågar farligt - og så, som ud af den blå luft - forvandlede lettelse til beklagelse. Visse profeter - med langt hvidt hår, grå sokker og sandaler - havde vedvarende insisteret på at fortiden måtte være nødvendig: en ressource. Knirkende blev ødelæggelsesmaskinen efterhånden bragt til standsning: på den rengjorte euklidiske flade bliver et par vilkårligt udvalgte, brøstfældige barakker reddet og stråler efter deres restaurering i en glans, som de aldrig før har besiddet. **9. 3.** Til trods for dens ikke-eksistens er historie hovedbeskæftigelsen for byen uden egenskaber, om ikke dens væsentligste virksomhed. På det befriede territorium, udenom de restaurerede barakker, bliver der opført stadig flere hoteller til at rumme et supplement af turister direkte proportionalt med afviklingen af fortiden. Dens forsvinden har ingen indflydelse på deres antal, eller måske er der blot tale om et allersidste øjeblik hastværk. Turismen er nu uafhængig af destination. **9. 4.** I stedet for specifikke erindringer fremkalder byen uden egenskaber associationer som generelle erindringer, erindringer om erindringer: om ikke en samtidighedens erindringer så i det mindste en abstrakt, symbolsk erindren, et endeløst déjà vu, en generel erindring. **9. 5.** Til trods for sit beskedne fysiske nærvær (et øjentjenerskab er aldrig mere end tre etager i højden: hyldest til / hævn over Jane Jacobs?) kondenserer den (bydelen) historien i et enkelt kompleks. Historien vender her tilbage, ikke som en farce, men som en *service*: udklædte handlende (morsomme hatte, nøgne navler, slør) iscenesætter tilstande (slaveri, tyranni, epidemier, fattigdom, kolonialisme) som deres eget folk en gang gik i krig for at bekæmpe. Som en virus, der løbende og verdensomspændende fordobles, ser det koloniale ud til at være en udtømmelig kilde til det autentiske. **9. 6.** 42nd Street: steder, hvor fortiden tilsyneladende er bedst bevaret, er i virkeligheden de steder hvor fortiden har forandret sig mest, er længst borte - som så man på den gennem den forkerte ende af en kikkert - eller endda definitivt elimineret. **9. 7.** Kun erindringen om tidligere ekcesser er stærk nok til at fylde tomheden med indhold. Som om man ville varme sig ved en udslukket vulkan er de mest afholdte egne (blandt turister, og i byen uden egenskaber er enhver turist) de, der er stærkest forbundet med sex og dårlig opførsel. De uskyldige invaderer de forhenværende samlingssteder for alfonser, prostituerede, falsknere, transvestiter og kunstnere (hvor sidstnævnte dog besidder en noget mindre tiltrækningskraft). I en tid hvor den informationsteknologiske motorvej kan læsse hele vognladninger pornografi af i menneskenes dagligstuer, ser det paradoksalt ud til at de vil føle sig anderledes og mere levende såfremt de går på opvarmede gløder fra lovovertrædelser og synd. I en epoke, som ikke frembringer en ny aura stiger værdien af forhåndenværende aura til stratosfæriske højder. Er denne vandring på aske det, der kommer skyldfølelse nærmest? Eksistentialisme udvandet til intensiteten i en Perrier? **9. 8.** Enhver by uden egenskaber har et havnekvarter, som ikke behøver at ligge ved vandet - for eksempel kan det godt ligge op til en ørken - eller i det mindste op til en grænse, hvor det konfronteres med noget andet, som om følelsen af at have været døden nær på en hårsbredde er den bedste garanti for virkelig at kunne nyde byen. Her flokkes turisterne om sammenklumpede salgssteder. Horder af "markskrigere" prøver at sælge byens "enestående" træk. Den egenskabsløse bys enestående bydele udgør tilsammen et universelt souvenir, en videnskabelig krydsning af Eiffeltårn, Sacré Coeur og Frihedsstatuen: et højt bygværk (som regel mellem 200 og 300 meter højt) indkapslet i en lille glaskugle fyldt med vand og dalende snefnug, eller, i nærheden af ækvator, med guldstøv. Dagbøger med koparrede læderomslag, hippisandaler - også i lande hvor de ægte hippies udvises uden varsel. Turister kærtegner disse sager - endnu har ingen set dem blive solgt - og sætter sig bagefter på en af restauranterne langs kajen. Der afkrydser de hele skalaen af samtidig madkultur: skarpt *krydret* (den første og vel også den mest pålidelige indikator for at man er andetsteds), *postejformet* (hakked okse eller køderstatning), *råt* (en atavistisk praksis der bliver almindelig i det tredje årtusind). **9. 9.** Rejer er den ultimative forret. På grund af fødekædens simplificering - og tilberedelsens omskifteligheder - smager de som engelske muffins, d.v.s. af ingenting. **10. Program 10. 1.** Der findes stadigvæk kontorer, faktisk tager de til i tal. Det siges at de ikke mere er nødvendige. Om fem eller ti år vil alle arbejde hjemme. Men så får vi brug for større boliger - så store at vi kan

afholde konferencer. Så bliver det nødvendigt at forvandle kontorer til boliger. **10. 2.** Den eneste aktivitet er indkøb. Men hvorfor opfatter vi ikke indkøbet som noget foreløbigt, noget provisorisk? Det afventer bedre tider. Vi er selv skyld deri - vi har ikke tænkt på at beskæftige os med noget bedre. Det ville være herligt hvis de samme rum var programmeret med andre ting - som biblioteker, badeanstalter eller universiteter. Vi ville måske i ærefrygt over deres pragt. **10. 3.** I byen uden egenskaber bliver hoteller den almindelige form for bosætning, den almindeligste bygningstype. Det var før i tiden kontorbygningerne - som i det mindste antydede en kommen og gåen og tydede på tilstedeværelsen af andet betydende *husrum* andetsteds. Hoteller ligner nu beholdere, som i kraft af udbredelsen og fuldkommenheden af faciliteter gør næsten alle andre bygninger overflødige. Da de også fungerer som indkøbscentre, er de tættest på urban *eksistens* i det 21. århundredes stil. **10. 4.** Hotellet står nu for fængsling, en frivillig stuearrest. Der findes ikke et konkurrerende sted som du kan opsøge. Du kommer og forbliver. Kumulativt beskriver dette en storby hvor ti millioner mennesker er lukket inde på deres værelser, en slags omvendt byliv (animation) - en imploderet fortætning.

11. Arkitektur 11. 1. Luk øjnene og forestil dig en eksplosion i beige. I epicentret af eksplosionen splatter farven fra (ikke erigerede) skamlæber, en matteret metallisk aubergine, khaki changerende tobaksbrun, støvet græskargul; altsammen biler på vej til en brylluppets hvidhed ... **11. 2.** I byen uden egenskaber findes der interessante og kedsommelige bygninger, som i alle byer. Begge kategorier kan spore deres oprindelse tilbage til Mies van der Rohe - den første til hans asymmetriske højhus i Friedrichsstrasse (1921), den anden til de kasser, som han tegnede kort tid efter. Rækkefølgen er vigtig: efter eksperimenter i begyndelsen besluttede Mies sig øjensynligt en gang for alle for at være imod det interessante og for det kedsommelige. De senere projekter indeholder i bedste fald ånden fra hans tidligere arbejder - sublimeret, fortrængt? - i form af et mere eller mindre udpræget fravær, men han foreslog aldrig siden "interessante" projekter til realiserbart byggeri. Byen uden egenskaber modsiger ham: dens mere dristige arkitekter har givet sig selv den udfordring, som Mies har unddraget sig, indtil det punkt hvor man i dag næppe mere kan finde en kasse. Ironisk nok beviser denne overdrevne hyldelse af den interessante Mies at Mies var galt på den. **11. 3.** I byen uden egenskaber er arkitekturen per definition smuk. Opført i en utrolig fart, og planlagt i et endnu mere utroligt tempo, går der i gennemsnit 27 forkastede versioner på hver virkeliggjort - selv om det ikke er den helt rammende betegnelse - bebyggelse. De bliver forberedt på 10 000 tegnestuer som man aldrig har hørt om og hver eneste tegnestue sprudler med friske idéer. Medarbejderne på disse tegnestuer, som antageligt er mere beskedne end deres mere berømte kolleger, deler den kollektive overbevisning at der er et eller andet i vejen med arkitekturen, som kun kan blive bragt i orden ved *deres* anstrengelser. Deres talmæssige overlegenhed forlener dem med en vidunderlig, strålende arrogance. De er de eneste der tegner uden tøven. Fra 1001 forskellige kilder trækker de med brutal præcision rigdomme hjem som genier kun tør drømme om. Deres uddannelse har i gennemsnit kostet 30 000 dollars (uden rejse- og opholdsudgifter). 23 % af dem modtog den endelige afpudding på amerikanske Ivy League universiteter, hvor man - ganske vist for meget korte tidsrum - konfronterede dem med den anden "officielle", højtlonnede professions elite. Heraf følger, at en totalinvestering på 300 milliarder dollar (§ 300 000 000 000) i arkitekturundervisning (§ 30 000 (gennemsnitsomkostning) x 100 (gennemsnitligt antal medarbejdere per tegnestue) x 100 000 (antal tegnestuer over hele jorden)) på et hvilket som helst tidspunkt arbejder på at producere byer uden egenskaber. **11. 4.** Bygninger med komplekse former afhænger af curtain - wall industrien, af stadig mere effektive klæbemidler og forseglingsmaterialer som forvandler en hvilken som helst bygning til en kombination af spændetrøje og ilttelt. Brugen af silicone - "vi strækker facaden så langt det skal være" - har fladet alle facader ud, klæbet glas til sten til beton i en rumalderens urenhed. Den storslåede anvendelse af en transparent, spermatus substans til at holde sammen på disse forbindelser, snarere ved intuition end gennem design, skaber indtryk af intellektuel strength - klisterets triumf over materialernes integritet. Som alt andet i byen uden egenskaber er også arkitekturens modstandskraft gjort fjøelig, en epidemi, der udvikles fordi man ikke længere anvender principer men *systematisk* virker gennem det principløse. **11. 5.** Fordi byen uden egenskaber i vidt omfang er asiatisk er dens arkitektur i almindelighed air-conditioned. Her er det at paradokset i det aktuelle paradigmeskift - at byen ikke længere repræsenterer maksimal udvikling men marginal underudvikling - bliver tydeligt: de brutale virkemidler, hvormed en universel klimakontrol opnås, mimer indendørs de klimatiske forhold, der tidligere fandt sted udendørs - pludselige stormvejr, mini-tornadoer, kuldenedslag i cafeteriet, hedeølger, endog tåge. En mekanikens provinsialisme, forladt af de små grå celler i jagten på de elektroniske. Inkompetence eller kreativ fantasi? **11. 6.** Det ironiske er at når byen uden egenskaber på denne måde er mest ødelæggende, mest ideologisk, da løfter den middelmådighed til et højere niveau. Den er som Kurt Schwitters *Merzbau* overført i byens skala, byen uden egenskaber er en *Merzcity*. **11. 7.** Facadernes vinkler er det eneste pålidelige indeks for arkitektonisk genius: 3 points for at hælde bagover, 12 points for at hælde fremover, 2 strafpoint for set-back (for nostalgisk). **11. 8.** Den tilsyneladende faste substans i

byen uden egenskaber er misvisende. 51 % af dens volumen består af atrier. Med sin evne til at forlene det substansløse med substans er atriet et djævelsk redskab. Dets romerske betegnelse garanterer i al evighed dets arkitektoniske klasse - dets historiske oprindelse gør temaet udtømmeligt. I sin hårdnakkede forsyning med storbykomfort giver det huleboeren husly. **11. 9.** Atriet er det tomme rum og tomrum er den grundlæggende byggesten i byen uden egenskaber. Paradoksalt forsikrer dens hulhed om dens fysiske substans, oppumpning af volumener er det eneste påskud for at manifestere sig fysisk. Jo mere fuldstændige og monotone dens interiører er, jo mindre lægges der mærke til den grundlæggende gentagelse. **11. 10.** Stilen er valgt postmoderne og *det vil den vedblivende være*. Postmodernismen er den eneste stilart der har magtet at forbinde arkitekturs praksis med panikens. Postmodernisme er ikke en doktrin baseret på en højt civiliseret læsning af arkitekturs historie, men en metode, en mutation i professionel arkitektur, som producerer resultater hurtigt nok til at holde trit med udviklingen af byen uden egenskaber. I stedet for at skabe bevidsthed, som dens oprindelige opfindere måtte have håbet, skaber den en ny bevidtløshed. Den er moderniseringens lille hjælper. Enhver kan gøre det - en skyskraber med udgangspunkt i en kinesisk pagode og/eller en toskansk bjergby. **11. 11.** Enhver modstand mod postmodernismen er anti-demokratisk. Den svøber en "stealth" (fly som er usynligt på radar) indpakning om arkitekturen som gør den uimodståelig, ligesom en julegave fra caritas. **11. 12.** Er der en sammenhæng mellem de allestedsnærværende spejle i byen uden egenskaber (er det for at fejre intethed gennem multiplikation eller et desperat forsøg på at indfange essensen inden den fordamper?) og "gaverne" som, i århundreder, blev anset for at være de mest populære og effektive præsentationer til de vilde? **11. 3.** Maxim Gorky taler i forbindelse med Coney Island om "varieret kedsomhed". Han opfatter tydeligvis ordet som en tilsyneladende selvmodsigelse. Variation kan ikke være kedelig. Kedsomhed kan ikke varieres. Men den uendelige variation af byen uden egenskaber kommer i det mindste tæt på at gøre variation til det normale. Banalt udtrykt er gentagelsen, som forventningens modsætning, blevet det usædvanlige og derfor potentielt dristigt og begejstrende. Men det gælder først i det 21. århundrede. **12. Geografi 12. 1.** Byen uden egenskaber befinder sig i et klima der er varmere end sædvanligt, sydpå - i nærheden af ækvator - langt borte fra det rod som norden gjorde det 20. århundrede til. Dens koncept befinder sig i en tilstand af vandring. Dens endelige skæbne er at blive tropisk - bedre klima, smukkere mennesker. Den bebos af dem som ikke bryder sig om andre steder. **12. 2.** I byen uden egenskaber er folk ikke alene smukkere end deres ligemænd, de har også ry for at være mere ligevægtige, mindre bekymrede for deres arbejde, mindre fjendtlige, mere behagelige - med andre ord er de bevis for at der er en forbindelse mellem arkitektur og opførsel, at byen kan skabe bedre mennesker med metoder, der ganske vist endnu ikke er identificeret. **12. 3.** Et af de mest slående karakteristika ved byen uden egenskaber er det pålidelige vejr - ingen årstider, udsigt til solskin - samtidig med at der forkyndes spådomme om forestående forandringer og fremtidig nedbrydning: skyer over Karachi. Fra det etiske og religiøse har dommedag flyttet sig til meteorologiens fængslende domæne. I det store og hele er dårligt vejr den eneste trussel der svæver over byen uden egenskaber. **13 Identitet 13. 1.** Byen uden egenskaber har tilegnet sig en ikonografi, der vidner om beregnet (?) overflod. Hvis den ligger ved vandet så spredes vandbaserede symboler over hele dens territorium. Hvis den er en havn så vil skibe og kraner dukke op langt inde på land. (Imidlertid ville det ikke give mening at vise selve beholderne: man kan ikke tydeliggøre det egenskabsløse med det egenskabsløse). Hvis den er asiatiske vil "delikate" (sensuelle, gådefulde) kvinder posere smidigt idet de tilbyder (religiøs, seksuel) underkastelse overalt. Hvis den er i besiddelse af et bjerg vil brochurer, menukort, billetter og plakatsøjler insistere på dette bjerg som om intet mindre end en tautologi kunne overbevise for alvor. Dens identitet er som et mantra. **14. Historie 14. 1.** Det er en trættende refleks bestandigt at skulle beklage manglen på historie. Dette åbenbarer en udtalt konsensus om det ønskværdige i historiens nærvær. Men hvem siger at det virkelig forholder sig sådan? En by er en flade, som på den mest effektive måde beslaglægges af mennesker og processer og i de fleste tilfælde virker historiens nærvær negativt ind på dens ydeevne. **14. 2.** Historisk nærvær stiller sig i vejen for den rene udbytning af den teoretiske værdi af historiens fravær. **14. 3.** I løbet af menneskehedens samlede historie - for at begynde et afsnit på amerikansk manér - er byerne vokset i kraft af en konsolideringsproces. Forandringer er foregået på stedet. Ting er blevet forbedret. Kulturer blomstrer, forfalder, kommer sig og forsvinder. De bliver udplyndret, besat, ydmyget og voldtaget. De triumferer og bliver genfødt, har deres guldalder og forstummer ganske pludseligt - altsammen på samme sted. Det er derfor arkæologi er en *udgravningens* profession, den blotlægger lag efter lag af civilisation (d.v.s. byen). Byen uden egenskaber bliver, ligesom en ufuldendt skitse, aldrig forbedret men forladt. Forestillinger om lagdannelse, intensivering og fuldendelse er den fremmed: den *har* ingen lag. Afsætter den et nyt lag, så foregår det et andet sted eller lige ved siden af - det kan være så stort som et helt land - eller et hvilket som helst andet sted. Arkæologen (= arkæologi i en mere vidtgående tolkning), der beskæftiger sig med det 20. århundrede, har ikke brug for en skovl, men for et ubegrænset forråd af flybilletter. **14. 4.** Ved at eksportere eller afstøde sine

forbedringer foreviger byen uden egenskaber sit hukommelsestab (dens eneste forbindelse med evigheden?). Dens arkæologi vil derfor bevidne dens fremadskridende glemsel, dokumentationen af dens flygtighed. Dens genius vil stå tilbage med tomme hænder, ikke som kejseren uden klæder, men som arkæologen uden fund og måske endda uden graveplads. **15. Infrastruktur 15. 1.** Infrastrukturer, der før i tiden supplerede og styrkede hinanden, konkurrerer nu med hinanden og bliver lokale. De foregiver ikke længere at danne fungerende sammenhænge, men afstøder funktionelle enheder. I stedet for netværk og levende organismer danner den nye infrastruktur enklaver og stilstand: ikke længere le *grand récit* (den store fortælling) men den parasitære undvigemanøvre. (Bangkok har godkendt planer for tre konkurrerende højbanesystemer med hvilke man kan komme fra A til B - gid den stærkeste må vinde!) **15. 2.** De tider hvor infrastrukturer var et mer eller mindre forsinket svar på et mere eller mindre påtrængende behov er forbi. Nu udgør de et strategisk våben, en profeti: havn X bliver ikke udvidet for at tjene et bagland med paniske forbrugere men for at forhindre eller besværliggøre at havn Y overlever det 21. århundrede. På en enkelt ø bliver den i syd beliggende nye metropol Z bevilget en undergrundsbane for at den i nord beliggende, etablerede, metropol W kan fremstå ubehjælpelig, overbefolket og forældet. Tilværelsen i V bliver nemmere for at livet, i sin yderste konsekvens, bliver uudholdeligt i U.

16. Kultur 16. 1. Kun det overflødige tæller. **16. 2.** I enhver tidszone opføres *Cats* mindst tre forskellige steder. Verden er omgivet af en Saturnring af miav-lyde. **16. 3.** Tidligere var verden et udstrakt seksuelt jagtrevir. Byen uden egenskaber er som et escortagentur: den bringer uophørligt udbud og efterspørgsel i balance. Orgasme i stedet for pinsel. Fremskridt *findes* altså. De mest obskøne tilbud annonceres i den reneste typografi. Helvetica er blevet pornografisk. **17. Slut 17. 1.** Forestil dem en Hollywood-filmatisering af bibelen! En by et eller andet sted i det hellige land. Markedsscene: statister i farveglade pjalter, skind og silke kommer ind i billedet fra venstre og højre, skrigende, gestikulerende, med rullende øjne, kamplystne, leende, de kradsler sig i skægget, med parykker hvorfra der drypper klister, og strømmer ind mod midten af billedet, hvor de fægter i luften med kæppe og næver, vælter salgsboder omkuld og tramper dyr til døde. Mennesker brøler. Sælger de varer? Forkynder de fremtiden? Besværges de guderne? Pengepunge bliver stjålet. Kriminelle bliver forfulgt af mængden (eller taget i forvaring?). Præster trygler om fred. Børn løber amok i en hvirvel af ben og tøjbylter. Hunde gør. Statuer går omkuld. Kvinder skriger. Panisk? Ekstatisk? Den kvænnende masse er et ocean. Bølger kammer over. Nu drejes der af for lyden - ro, en velkommen lettelse - og nu køres filmen baglæns. Synligt ophidsede, men nu tavse, mænd og kvinder stolprer baglæns. Tilskueren holder op med blot at opfatte mennesker og registrerer nu også afstandene imellem dem. Billedfladens centrum tømmes, de sidste skygger forsvinder ud af billedrammens firkant mens de formodentlig beklager sig, men heldigvis kan vi ikke høre dem. Roen forstærkes nu af tomheden. Billedet viser forladte salgsboder og her og der fladtrampet affald. Lettelse - det er overstået. Det er byens historie. Byen eksisterer ikke mere. Vi kan nu forlade forestillingen...

Arkitektskolen i Aarhus
Forskningsafdelingen
Forskningsstema II Den Moderne By